

виросло в такій атмосфері, і тому мають уже вроджену національну ідентичність, будуть політично активними, адже саме від цього залежить розвиток рідної України.

Список використаних джерел

1. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution>
2. Демченко В.М., Лопушинський І.П. «Деокупація» антропонімів як маркер національної самосвідомості та ідентичності українців. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. 61. Том 4. С. 48-53. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/61-4-8>
3. Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності: Закон України від 13 грудня 2022 року № 2834-IX. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/t222834>
4. Демченко В. Гуманітарна компетентність публічного службовця: вирішення мовних проблем : монографія. Миколаїв : Іліон, 2026. 224 с.
5. Про забезпечення функціонування української мови як державної: Закон України від 25 квітня 2019 року № 2704-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>

Лопушинський Іван Петрович,

доктор наук з державного управління, професор,
завідувач кафедри публічного управління,
адміністрування і національної безпеки
Івано-Франківського національного
технічного університету нафти і газу,
заслужений працівник освіти України
ORCID <http://orcid.org/0000-0002-7460-7476>

УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ТА ПРАВОВІ РЕАЛІЇ

В умовах повномасштабної збройної агресії рф проти України питання національної ідентичності перестало бути суто соціокультурним і перейшло в площину національної безпеки. Адміністративне законодавство, як інструмент державного управління, відіграє ключову роль у механізмі формування, захисту та утвердження української ідентичності.

1. Законодавче підґрунтя утвердження ідентичності

Фундаментом для правового регулювання цієї сфери є Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» (2022) [4]. Цей акт став «конституцією» для ідеологічного сектору адміністративного права.

Основними складниками політики утвердження ідентичності є: національно-патріотичне виховання (формування ціннісних орієнтирів); військово-патріотичне виховання (підготовка до виконання конституційного обов'язку); громадянська освіта (усвідомлення прав та обов'язків).

Адміністративно-правовий механізм реалізації цієї політики включає діяльність центральних органів виконавчої влади (зокрема Міністерства молоді та спорту, Міністерства освіти і науки, Міністерства культури), місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

2. Аналіз дефініцій в адміністративному законодавстві

Ключовою проблемою в адміністративному законодавстві донедавна була відсутність чіткої легальної дефініції. Проте чинне законодавство нарешті розмежувало два важливих поняття: українська національна ідентичність – сукупність унікальних рис (етнічних, культурних, мовних), що відрізняють українців як націю; громадянська ідентичність – усвідомлений зв'язок особи з державою Україна, визнання її цінностей та правових норм.

Критичний аналіз: У Кодексі України про адміністративні правопорушення (КУпАП) [1] або в законах «Про державну службу» [2] та «Про службу в органах місцевого самоврядування» [5] пряме визначення «ідентичності» відсутнє. Проте термін активно використовується в підзаконних нормативно-правових актах (зокрема, постановах Кабінету Міністрів України щодо стратегій виховання). Це створює певний юридичний розрив: декларативні норми є, а механізмів відповідальності за дії, що підривають національну ідентичність (крім кримінального аспекту), в адміністративному полі замало.

3. Мовний складник як стрижень адміністративного регулювання

Адміністративне законодавство через Закон «Про забезпечення функціонування української мови як державної» [3] визначає мову як маркер ідентичності.

Статус: Українська мова є обов'язковою в публічному управлінні, судочинстві та освіті.

Контроль: Інститут Уповноваженого із захисту державної мови є унікальним адміністративним органом, що здійснює нагляд за дотриманням мовного складника ідентичності.

4. Проблеми та перспективи розвитку

Водночас, попри позитивні зрушення, аналіз чинного законодавства виявляє такі прогалини:

Розпорошеність норм: питання ідентичності регулюються десятками актів різної сили (від Закону про культуру до Закону про корінні народи). У цьому зв'язку потрібна кодифікація або створення єдиної Державної цільової програми.

Відсутність санкцій: у КУпАП [1] відсутні чіткі склади правопорушень за публічне приниження символів національної ідентичності (крім державних символів).

Цифрова ідентичність: Назріла нагальна потреба впровадження поняття «цифрова національна ідентичність» у межах адміністративних послуг (застосунок Дія), що дозволить інтегрувати національні цінності в цифровий простір.

Як висновок зазначимо, що в умовах сьогодення українська національна ідентичність в адміністративному законодавстві трансформується з абстрактної ідеї в конкретний об'єкт правової охорони. Основним завданням є перехід від «декларативного патріотизму» до чітких адміністративних процедур, які б забезпечували панування української мови, культури та історичної пам'яті в усіх сферах державного управління та місцевого самоврядування.

Як рекомендації для дальшого опрацювання відзначимо такі: 1. Внести зміни до статті 1 Закону України «Про державну службу» [2] та Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» [5], додавши обов'язок держслужбовця і посадової особи місцевого самоврядування не лише володіти державною (українською) мовою, а й сприяти утвердженню національної ідентичності. 2. Розробити чіткі критерії оцінки ефективності (КРІ) для органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері патріотичного виховання населення, особливо молоді.

Список використаних джерел

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 7 грудня 1984 року № 8073-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text> [дата звернення: 12.02.2026].

2. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> [дата звернення: 12.02.2026].

3. Про забезпечення функціонування української мови як державної: Закон України від 25 квітня 2019 року № 2704-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> [дата звернення: 12.02.2026].

4. Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності: Закон України від 13 грудня 2022 року № 2834-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text> [дата звернення: 12.02.2026].

5. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 7 червня 2001 року № 2493-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text> [дата звернення: 12.02.2026].

Галуцько Валентин Васильович,
доктор юридичних наук, професор,
академік Академії адміністративно-правових наук,
голова ГО «Академія адміністративно-правових наук»,
головний науковий співробітник НДІ морського та космічного права
(Україна, м. Київ) ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1619-5028>

КАТЕГОРІЯ «АДМІНІСТРОВАНІЙ» ЯК ЕЛЕМЕНТ УТВЕРДЖЕННЯ В ДОКТРИНІ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Наукова доповідь присвячено світлій пам'яті академіка Академії адміністративно-правових наук Юрія Делія з нагоди його дня народження. Наша конференція має об'єднати зусилля науковців та практиків у справі розвитку української правничої термінології як важливого інструмента захисту національної ідентичності в умовах збройної агресії. Удосконалення мови адміністративного права, очищення її від чужорідних впливів є невід'ємною складовою зміцнення української державності та її європейського майбутнього.

Сучасна доктрина адміністративного права України перебуває в процесі активного оновлення, зумовленого євроінтеграційними прагненнями та потребою утвердження людиноцентристської ідеології. Попри значні досягнення в реформуванні публічного адміністрування, проблемним залишається питання формування усталеного категоріального апарату для позначення суб'єктів, які зазнають впливу з боку адміністративних органів. Традиційні підходи, що зосереджуються на статусних характеристиках, не повною мірою охоплюють багатовимірність публічно-правового зв'язку. У зв'язку з цим постає наукова дискусія щодо вибору оптимальної категорії –